KUNTALIITTO | Kommun-förbundet

Vesa Peltola

Lausunto (täydennetty versio)
26.10.2021
D.nro: 951/03.01.01/2021

Ympäristövaliokunta

Lausuntopyyntö: U 48/2021 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston uudelleen laadituksi energiatehokkuusdirektiiviksi

Kuntaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua energiatehokkuusdirektiivin (EED) 14.7.2021 julkistetun luonnoksen johdosta laaditusta U-kirjeestä. **Lausuntoa on täydennetty 26.10. koskien kuntasektorin vuosikustannusvaikutuksia (Artikla 6).**

Yleisiä huomioita 55-valmiuspaketista

Kuntaliitto kannattaa kunnianhimoisia ilmastotavoitteita ja toivoo 55-valmiuspaketin osaltaan tukevan kuntien ilmastotyötä. Kuntaliitto kannattaa energiatehokkuussopimuksen kaltaisten vapaaehtoisuuteen pohjautuvien keinojen käyttöä myös tulevaisuudessa. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää kuitenkin riittävää rahoitusta.

Kuntaliitto yhtyy pääosin U-kirjeessä esitettyyn Suomen kantaan. Kuntaliiton mielestä U-kirjeessä tuodaan hyvin esiin Suomelle tärkeä tavoite, 55 % kasvihuonekaasupäästövähenemä, jonka saavuttamista kaiken 55-valmiuspakettiin (Fit-For-55, FF55) sisältyvän sääntelyn pitää ensisijaisesti tukea. Valmiuspaketissa on – kuten U-kirjeessä tuodaan esiin – vältettävä velvoitteita, joissa energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian tiukentuvat vaatimukset haittaavat päätavoitteen saavuttamista. ”Energiatehokkuus ensin” -periaatteen sijasta valmiuspaketin valmistelussa olisi syytä korostaa vahvemmin ”Päästöttömyys ensin” -periaatetta. Vihreä siirtymä on kaiken kaikkiaan toteuttava vaikuttavasti ja kustannustehokkaasti tavalla, joka on myös sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä.

Kuntaliiton mielestä EU:n energia- ja ilmastotyössä olisi keskityttävä tavoitteiden asettamiseen ja jäsenvaltioiden energia- ja ilmastotyön tukemiseen. Lisäksi EU:n rooliin sopii valvoa asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Tiukka sääntely sopii huonosti jäsenmaille, joiden olosuhteet usein poikkeavat huomattavasti toisistaan. Sen vuoksi

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi

55-valmiuspaketin toteuttamiskeinot pitää jättää jäsenmaiden päätettäväksi, jotta päästöjen vähentämiskeinoja voidaan tarkastella kokonaisvaltaisesti teknologianeutraalilla ja kansalliset, alueelliset ja paikalliset vahvuudet huomioon ottavalla tavalla.

Lisäksi päästökauppasektori ja taakanjakosektori eivät saisi sisältää päällekkäisiä ohjauskeinoja. Esimerkiksi päästökaupan laajentaminen rakennusten lämmitykseen pitäisi ottaa huomioon poistamalla vastaavasti taakanjakosektorilla rakennusten lämmitykselle asetettavat vaatimukset.

Julkisen sektorin johtoasema energiatehokkuudessa (Artikla 5)

Erillinen 1,7 % julkisen sektorin energian loppukäytön vuotuinen säästövelvoite on erittäin ankara vaatimus. Julkisen sektorin on luontevaa olla vahvasti mukana 55-valmiuspaketin toimeenpanossa. Muita kovempi vaatimus ei tiettävästi perustu mihinkään tutkittuun tietoon siitä, vauhdittaako julkisen sektorin kovempi vaatimustaso todellisuudessa kehitystä yksityisellä sektorilla. Julkisen sektorin erillinen energiansäästövaatimus on hatarasti perusteltu ja lisää myös hallinnollista taakkaa.

Julkisten elinten rakennukset esimerkkinä (Artikla 6)

Julkisen sektorin rakennusten pakollinen 3 %/vuosi peruskorjaus lähes nollaenergiarakennuksiksi ei ole tarkoituksenmukainen keino vauhdittaa 55 % päästövähenemää, kuten U-kirjeessä hyvin tuodaan esille. Vaatimus myös haittaisi oleellisesti kuntien rakennusten kustannustehokkaita, käyttötarpeen mukaisia ja oikea-aikaisia peruskorjauksia tilanteessa, jossa noin 4/5 kunnista menettää vuosittain asukkaita. Vaatimus myös yli kaksinkertaistaisi kuntasektorilla peruskorjausinvestoinnit nykyisestä 1–2 % vuotuisesta tasosta

Tilinpäätöksissä n. 3,6 miljardin euron arvioidut vuotuiset lisäinvestoinnit lisäisivät kuntakonsernien (ml. tytäryhtiöt) taloudellista taakkaa yhteensä noin 290 M€/vuosi aina pitkälle 2030-luvulle saakka (poistot, korot). Energiansäästö puolestaan vähentäisi kuluja vain arviolta 10–15 M€ vuodessa. Peruskunnissa (kunnat, kuntien liikelaitokset ja kuntayhtymät) investointien aiheuttama lisäkustannus kasvaisi vastaavasti arviolta 240 M€ vuodessa (+0,5 %/vuosi). ***Huom! 25.10. päivätyn lausunnon versioon on korjattu tilinpäätösten vuosikustannusluvut (aiemmin toimitetussa versiossa oli pääomakuluissa virheellisesti korkojen lisäksi myös lainanlyhennykset).***

Laskelma on suuntaa antava eikä ota huomioon todennäköistä peruskorjausmarkkinoiden ylikuumenemisen aiheuttamaa kustannustason nousua, mutta siitä voi päätellä pelkästään energiatehokkuuden perusteella tehtävän peruskorjauksen olevan kannattamatonta. Sen sijaan suunnitelmalliseen peruskorjaukseen energiatehokkuuden parantaminen kuuluu luontevasti jo nykyään. Vaatimus peruskorjauksesta lähes

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi

nollaenergiarakennuksen tasolle on direktiivin tiukan soveltamisalan takia monissa rakennuksissa teknisesti hyvin vaikeaa ja lisää houkutusta purkaa rakennus. Tällöin EU:n tavoite kaksinkertaistaa peruskorjaukset vuoteen 2030 mennessä ei välttämättä edistyisi toivotulla tavalla. Vuodesta 2024 alkaen toimeenpantavaksi suunniteltu peruskorjausvaatimus on myös aikataulullisesti epärealistinen. Myös tilaajan ja toimittajan resurssien riittävyys on kyseenalainen.

Julkiset hankinnat (Artikla 7)

Julkisia hankintoja koskevassa artiklassa (Artikla 7; Liite IV) mainitaan myös julkisten hankintayksikköjen (public bodies) velvoitteesta asettaa käyttöönsä hankittaville rakennuksille minimienergiatehokkuustaso. Tätä kohtaa ei ole U-kirjeessä käsitelty.

Energiatehokkuustavoitteen asettaminen julkisen sektorin hankkimille rakennuksille on periaatteessa kannatettava asia, mutta kuntien käyttöön soveltuvien rakennusten alueelliset ja paikalliset tarjontaerot ovat suuria Suomessa ja muissakin jäsenmaissa. Vaatimus voi johtaa mahdottomiin tilanteisiin (peruskorjausvaatimus ennen vuokrausta tai kauppaa), joten vuokrattavien kiinteistöjen energiatehokkuusvaatimusten pitäisi olla vain ohjeellisia.

Muita huomioita

Energiaköyhyys on Euroopan alueella kasvamassa ollut ongelma. Suomessa energiaköyhyys on jatkossakin paremmin ratkaistavissa kansallisesti sosiaaliturvan avulla kuin raskailla EU-tasoisesti yhdenmukaistetuilla, erillisillä politiikkatoimilla. Suomen kriittinen kanta direktiivissä esitettyihin EU-tasoisiin yhdenmukaisiin politiikkatoimiin on Kuntaliiton mielestä perusteltua.

SUOMEN KUNTALIITTO

Vesa Peltola
energia-asiantuntija

Jakelu Ympäristövaliokunta
Tiedoksi Kuntaliiton kirjaamo